# משניות מבוארות

## מסכת מנחות פרק י



כל עקר. **לפיכך ברוציקון חל**, ומה שבתוכו הכלי שצריך לקן הרי קדש משום שנתקדשו בפה. אבל ברוציון שאין צרך לקם לא נתקדשו בקדושת הפה.

**בני יוסי אומר בא פגה.** יש לדקדק דבין מדות הלח המיבשו ובין מדות הלח המשתו רבי יוסי אומר, לא משום זה, אלא שהלח נעקר, והיבש אינו נעקר: **ו** כל קרבנות הצבור והיחיד טעונין נסכים חוץ מן הבכור והמעשר והפסח והאשם, אלא שחטאתו של מצורע ואשמו טעונין נסכים: **ז** כל קרבנות הצבור אין בהם סמיכה, חוץ מן הפר הבא על כל המצות, שעיר עבודה זרה. כל קרבנות היחיד טעונים סמיכה, חוץ מן הבכור, והמעשר, והפסח. והיולד סומך, ומביא נסכים, וממיר: **ח** הכל סומכין, חוץ מחרש, שוטה, וקטן, סומא, נכרי, והעבד, והשליח, והאשה. וסמיכה, שירי מצוה, על הראש, בשתי ידים, ובמקום שסומכין שוחטין, ותכף לסמיכה שחיטה: **ט** חומר בסמיכה מבתנופה ובתנופה מבסמיכה, שאחד מביא לכל החברים ואין אחד סומך לכל החברים. וחומר בתנופה, שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הצבור, בחיים ובשחוטין, בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים, מה שאין כן בסמיכה:

**פרק י א** רבי ישמעאל אומר, העמר היה בא בשבת משלש סאין, ואחד בחל, ומחמש. וחכמים אומרים, אחד בשבת ואחד בחל, בשלשה בשלשה קפות ובשלש קפות ומגלות:

**שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד.** חזה ושוק של שלמים, **ובקרבנות הצבור.** כבשי עצרת שקשעינון תנופה **בחיים ובשחוטין** תנופה בקשרת נסכים (במדבר טז, ח) "וכי תעשה בן בקר" והלא בכולל היה, אלא ללמד מה בן בקר שבא בנדר או בנדבה אף כל בקר, יצאו שעירי הרגלים שהן באות לחטאת, וחטאת אינו בא בנדר ובנדבה ואין טעונות נסכים. **וחטאת** זויר אין טעון נסכים, דכתיב (שם ט, יא) "וכפר עליו מאשר חטא על הנפש", שבא בכפרה על מה שעצר עצמו מן היין. **ז) כל קרבנות הצבור אין בהם סמיכה חוץ מן הפר הבא על כל המצות.** דהינו פר שמקריבין אם עברו הצבור על אחת מן המצות, שחייבים על זדונו כרת ושגגתו חטאת בהוראת בית דין, שפר זה צריך סמיכה, דכתיב (ויקרא ד, טו) "וסמכו זקני העדה את ידיהם על ראש הפר", ושלשה מזקני בית דין סומכין ידיהם על ראש הפר, **ושעיר המשתלח** לעזאזל ביום הכפורים דכתיב ביה (שם טז, כא) "וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר החי", **רבי שמעון אומר** בגמרא משיך דרבי שמעון אינו בא להוסיף, כי תרי קרבנות בעי סמיכה ור"ש ממעט שעיר המשתלח **אף שעירי הבאין על עבודה זרה** שהוזרו בית דין לצבור על עבודה שמתרת, השעירין שמביאין לכפר צריכין סמיכה, מדכתיב בקרבן שעיר נשיא (שם ד, כד) "וסמך ידו על ראש השעיר" והנה ליה למכתב על ראשו, השעיר לכפר לי, אלא לרבות שעירי עבודה זרה, **כל קרבנות היחיד טעונים סמיכה.** דעקר סמיכה בקרבן יחיד כתיב, דכתיב (שם ג, ב) "וסמך ידו על ראש קרבנו", **חוץ מן הבכור והמעשר והפסח,** שכל אלו משום חובה הן באים ולא לרצי' ולקיני' לה מדכתיב בשלמים שלשה פעמים קרבנו, שלשה מעוטים, חד לבכור וחד למעשר וחד בפסח, **והיולד** שם אביו הפרש קרבנו ומת, כשמביא הזיולד אין הקרבן **סומך ומביא נסכים וממיר.** אם המיר את הבהמה של אביו בבהמה אחרת "והיה הוא ותמורתו יהיה קדש" (שם כז, לא) כאלו המירה אביו, דכתיב (שם) "ואם המר ימיר" לרבות היורש. **ח) הכל סומכין חוץ מחרש שוטה וקטן** שאין להם דעת, **סומא** אינו סומך מדכתיב בפר העלם דבר של צבור (שם ד, טז) "וסמכו זקני העדה" והם בהם סומא, **ונכרי** אינו סומך דכתיב (שם א, ב) "דבר אל בני ישראל", בני ישראל סומכין ולא נכרים, **והעבד והשליח** דכתיב (שם ד) "וסמך ידו", יד עבדו ולא יד שלוחו, **והאשה** אינה סומכת דכתיב (שם ב) "בני ישראל", ולא בנות ישראל (כן פרש הר"ב והוא מתורת הכהנים, ובמגלה יד ז אי אשתו), **וסמיכה שירי מצוה,** דאינה בעבודה הכפרה הסומך **על הראש בשתי ידים,** דכתיב בשעיר המשתלח (ויקרא טז, כא) "וסמך אהרן את שתי ידו על ראש השעיר", זה בנה אב לכל הסמיכות שיהיו בשתי ידים על הראש, **ובמקום שסומכין שוחטין** שאם סמך חוץ לעזרה חוזר וסומך בעזרה במקום שחיטה, דברש"י כת"י ולא יזיזנה ממקומה, **ותכף לסמיכה שחיטה.** לפי שהכך המקום לקיני' ולא נתינת טעם למה במקום שסומכין שוחטין, דתיכף לסמיכה שחיטה, דכתיב (שם א,ד) "וסמך וזשחט". **ט) חמר בסמיכה מבתנופה ובתנופה מבסמיכה.** שאחד מביא לכל החברים ואין אחד סומך לכל החברים, כמה אנשים ביחד אחד מניף על ידי כלן ואין יכולים לקניף כלם יחד, דהוי חציצה בין ידי שא' לקרבן, ומה אין יכול לקניף כל אחד לבד, דחד תנופה אמר רחמנא ולא תנופות, **ואין אחד סומך לכל החברים** דכתיב (שם) "וסמכו זקני העדה" זה אחד זה, **וחמר בתנופה,** כבשי עצרת שקשעינון תנופה **בחיים ובשחוטין** דכתיב (שם ט, יט) "ולקחו חזה שוק מן הכבש", **ובקרבנות הצבור** אין יכולים לקניף בלא חזה, והוא לא מצות הקרבת העמר בט"ו בניסן, והיא היתה מנחה בט"ו בסיון, ועמו לזה מדכתיב בשתי הלחם שמביא בחג השבועות (שמות לא, כב) "בכורי קציר חטים", דרי שלא הקריבו מן החטים ביום חג שבועות, והעקר שעליו אנו סומכין קבלה היא בידינו, ומצות העמר וקצירתו דוחה את השבת **ואת השמחה.** כיון שזמנו קבוע. **א) רבי שמעון אומר, העמר היה בא בט"ו שחל בשבת משלש סאין** קמח, מוצא עשרון אחד סלת לעמר, **ובחל בא ממחמש** סאין קמח. דסובר רבי שמעון שעשרון מבחר בלא טרחה יוצא ממחמש, ובטרחה קשמעניה דאם תבא משלש מעשרון הרבה, **ומחמש** מביא מחמש סאין שקף משקפה הדבר יותר, קשקל בשבת מביא שלש, מעט שיריבה בטלאכה אחת שעקר אותה הרבה עד שיוציא את העשרון, ואל ירבה במלאכות הרבה, דהינו שלא יצטרך לקצר ולברר ולטחן ולרקד עוד שני סאין, **וחכמים אומרים אחד בשבת ואחד בחל משלש** סאין היה בא דתמרים שכיר להו דעשרון מבחר, **בא** אין בקבא שלש, ולכן אין בקבא מחל לשבת, ובמשנה ו' פרק ו'. **רבי חנינא סגן הכהנים אומר, בשבת היה נקצר ביחיד באדם אחד, ובמגל אחת ובקפה אחת,** כדי למעט במלאכה, **ובחל נקצר בשלש קפות ובשלש ומגלות.** וחכמים אומרים אחד בשבת ואחד בחל בשלשה בשלשה קפות ובשלש קפות ומגלות. כדי לפרסם הדבר שקצירת העמר במצותא היו טוב ראשון יום פסח, מפני תלמידי צדוק

**רבי יוסי אומר, לא משום זה, אלא שהלח נעקר, והיבש אינו נעקר:** **ו** כל קרבנות הצבור והיחיד טעונין נסכים. חוץ מן הבכור והמעשר והפסח והאשם, אלא שחטאתו של מצורע ואשמו טעונין נסכים: **ז** כל קרבנות הצבור אין בהם סמיכה, חוץ מן הפר הבא על כל המצות, שעיר עבודה זרה. כל קרבנות היחיד טעונים סמיכה, חוץ מן הבכור, והמעשר, והפסח. והיולד סומך, ומביא נסכים, וממיר: **ח** הכל סומכין, חוץ מחרש, שוטה, וקטן, סומא, נכרי, והעבד, והשליח, והאשה. וסמיכה, שירי מצוה, על הראש, בשתי ידים, ובמקום שסומכין שוחטין, ותכף לסמיכה שחיטה: **ט** חומר בסמיכה מבתנופה ובתנופה מבסמיכה, שאחד מביא לכל החברים ואין אחד סומך לכל החברים. וחומר בתנופה, שהתנופה נוהגת בקרבנות היחיד ובקרבנות הצבור, בחיים ובשחוטין, בדבר שיש בו רוח חיים ובדבר שאין בו רוח חיים, מה שאין כן בסמיכה:

**פרק י א** רבי ישמעאל אומר, העמר היה בא בשבת משלש סאין, ואחד בחל, ומחמש. וחכמים אומרים, אחד בשבת ואחד בחל, בשלשה בשלשה קפות ובשלש קפות ומגלות.

**בא** מצות העמר לבוא מן הקרוב. לא כבר הקרוב לירושלים, מביאים אותו מכל מקום. מעשה שבא העמר מגמזו עשרון אחד מן הרחוק, ושתי הלחם מבקעת עין סוכר: **ג** כיצד היו יוצאים מערב יום טוב, ועושין אותו לקרקרה, כדי שיהא נוח לקצור. וכל העירות הסמוכות לשם, מתכנסות לשם, כדי שיהא נקצר בשלש קפות ומגלות. וחכמים אומרים, אחד בשבת ואחד בחל, בשלשה בשלשה אנשים ובשלש קפות ומגלות. כדי לפרסם הדבר שקצירת העמר במצותא היו טוב ראשון יום פסח מפני תלמידי צדוק

**ב** מצות העמר לבוא מן הקרוב. לא כבר הקרוב לירושלים, מביאים אותו מכל מקום. מעשה שבא העמר מגמזו עשרון אחד מן הרחוק, ושתי הלחם מבקעת עין סוכר: **ג** כיצד היו יוצאים מערב יום טוב, ועושין אותו לקרקרה, כדי שיהא נוח לקצור. וכל העירות הסמוכות לשם מתכנסות לשם לקרקרה, כדי שיהא נקצר בשלש קפות ומגלות. וחכמים אומרים, אחד בשבת ואחד בחל, בשלשה בשלשה אנשים ובשלש קפות ומגלות. כדי לפרסם הדבר שקצירת העמר במצותא היו טוב ראשון יום פסח מפני תלמידי צדוק

יודעין מתי הקריבו הנסים, **מתרים מחצות היום ולהלן,** בית דין שהן בית המקדש התקין רבן יוחנן בן זכאי שיהא יום הנף, יום שישה עשר בניסן שבו מניפין העמר, יהא כולו אסור לאכל בו חדש. אמר רבי יהודה ובלא מן התורה הוא אסור, שלא בזמן הבית. שנאמר (שם יד) "עד עצם היום הזה", דתרי מקראות איתא. חד (שם) "עד בביאכם", וחד (שם) "עד עצם היום הזה", משמע דעצמו של יום אסור, הא כיצד, בזמן הבית בזריכ' לומר, משום מהרה יבנה בית המקדש ויאמרו עד שתה אכלנו כל היום. גם עתה משבנבנה בית המקדש נאכל, ולא יזעו שיש קפדש בין בית המקדש קים דאז הקרבת העמר מתיר, דכתיב (שם) "עד הביאכם את קרבן", יבואו לאכל חדש באסור, ולכך התקין שיהא יום הנף כולו אסור, חוזר לתחלת המשנה, **מפני מה הרחוקים מתרים מחצות היום ולהלן** בזמן בית המקדש, **מפני שהן יודעין** שאין בית דין מתעצלין בו.

## משניות מבוארות

## מסכת מנחות פרק י

ח"ח אייר

ובימות שלא המאמינו בקבלת חז"ל שהיא הצדוקים אומרים שאין העמר בא אלא באחד בשבת, ולא תלוי ממחרת יום טוב הראשון של פסח, ורצו לחוצא מדעת הצדוקים ולפרסם הדבר. **ב) מצות העמר לבוא מן הקרוב** לירושלים, לפי שאין מעבירין על המצות. לכן בשייצא מירושלים, הבואה שמוצא בראשונה מביא, **לא כבר הקרוב לירושלים,** לא נתבשל כל הצרוך, **מביאים אותו מכל מקום. מעשה שבא** העמר **מגמזו עשרון אחד** ושתי **הלחם מבקעת עין סוכר,** והם מקומות מחרחרים מירושלים, שקרובים לגליות הרבה, ובא חרש וגקלה שבכולות ירושלים, ובא חרש ונקלה ברמיזה מקום שאפשר למצא תבואה, והביאו משם. (ראה בגמרא). **ג) כיצד היו יוצאים ערב יום טוב ועושים אותו** ברישות במחבר לקרקרה, כורכין וקושרין ראשי שבלים מלא אגרוף, **כדי שיהא נח לקצור. וכל העירות הסמוכות לשם מתכנסות לשם** במוצאי י"ט, **כדי שיהא נקצר בשלש קפות ומגלות.** שיכיר הצדוקים במוצאי יום טוב קוצרים אותו. **כיון שחשכה אומר להם** הקורא לבני העירות, **בא השמש,** אומרים **לו הין, בא השמש,** אומרים לו הין, **בא השמש,** אומרים לו הין, **בא חרש** בן הקוצרים שואל לבעלים בלשון הזה, השואל להם, **מגל זו** אקצר בו אומרים הין, **מגל זו** אומרים הין, **קפה זו** אכניס בו הבתואה, אומרים הין, **קפה זו** אומרים הין. הקשלל **בשבת** אומר להם **שבת** הוא אקצר בשבת, אומרים הין, **שבת זו** אומרים הין, **אקצור,** האתחיל לקצר מיד, **והם** אומרים לו קצור, **אקצור,** והם אומרים לו קצור. **שלש פעמים** שואל להם **על כל דבר ודבר והם אומרים לו:** הבתואה, הין, **כל** בקל, **לא** אקצר בשבת, **אקצור** אקצור, **אקצור** אקצור, **אקצור** אקצור